

**Карпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий юридичний інститут

О.І. Зозуляк

СПАДКОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ

**Методичні вказівки
до виконання індивідуальних завдань**

Освітня програма **Право**
Спеціальність **081 Право**
Галузь знань **08 Право**

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права
протокол № 1 від 26.08.2025 р.

Івано-Франківськ, 2025

Розробник: д.ю.н., проф. О.І. Зозуляк

*Індивідуальна робота є видом позааудиторної самостійної роботи здобувача навчального, навчально-дослідницького чи практичного характеру у формі виконання **індивідуального завдання**.*

Завдання для індивідуальних робіт є частиною навчально-методичного забезпечення дисципліни та готуються керівником відповідного навчального курсу до початку семестру та затверджуються на засіданні кафедри.

Такі завдання також повинні супроводжуватись рекомендаціями щодо їх виконання та оцінювання в межах кількості балів визначеної Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті, затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року). Індивідуальні завдання виконують здобувачі самостійно під керівництвом науково-педагогічних працівників.

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Спадкове право» це форма організації самостійної роботи, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Мета індивідуальної роботи – самостійне, додаткове осмислення та засвоєння програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування здобувачем знань з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Спадкове право» може бути у формі:

- 1. реферування наукових публікацій та виступ на їх основі;**
- 2. виконання есе або наукової роботи;**
- 3. підготовка та оформлення рефератів, презентації;**
- 4. підбір наукових джерел до запропонованої тематики;**
- 5. формулювання умови задачі та її вирішення, складання тестових завдань.**

Нижче наводиться орієнтовний перелік індивідуальних завдань. Здобувачу (за погодження із викладачем) надається можливість виконати індивідуальне завдання за самостійно сформульованою ним темою.

Виконання (презентація) індивідуального завдання по конкретній тематиці здійснюється в часових рамках проведення семінарського заняття, на якому розглядається ці питання. Готується в паперовому чи електронному варіанті, який надсилається на електронну адресу викладача: olyaif2501@gmail.com

1. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ У ФОРМІ РЕФЕРУВАННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ здійснюється з метою ознайомлення із першоджерелами даної дисципліни.

Реферування – це процес аналітичного опрацювання інформації, що полягає в аналізі первинного документу, знаходженні найвагоміших у змістовому відношенні даних (основних положень, фактів, доведень, результатів, висновків тощо). Процес реферування – низка логічних операцій, таких як: оцінка, відбір, аналіз та узагальнення відомостей, що містяться в первинному документі.

Наукові статті чи автореферати підбираються самостійно та повинні відповідати темі семінарського (практичного) заняття або темі самостійної роботи, яка виноситься на це заняття. Статті та автореферати повинні бути видані за останні 5 років. Реферат не повинен бути цитатником тексту статті (автореферату), а містити власні узагальнення, системні висновки щодо даної публікації. Якщо реферуванню підлягають наукові статті, то їх кількість не менше трьох.

2. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ У ФОРМІ ЕСЕ (більш ширшого за обсягом – **наукової роботи**) виконується здобувачем самостійно.

Есе – наукові, критичні та інші нариси, які відзначаються оригінальністю суджень і особливістю форми. Есе оформляється у вигляді письмової роботи обсягом до 8-10 сторінок та повинно розкривати актуальність теми, обґрунтованість висновків та містити перелік використаної літератури. Посилання на джерело по тексту роботи оформляти у квадратних дужках.

Наукова робота проводиться здобувачем за визначеною викладачем темою. Структура наукової роботи: вступ (тема, мета та завдання роботи та основні її положення); теоретичне обґрунтування (виклад базових теоретичних положень, законів, принципів тощо, на основі яких виконується завдання); методи (вказуються і коротко характеризуються); основні результати роботи (подаються результати, схеми, систематизована реферативна інформація та її аналіз); висновки; список використаної літератури. Підготовка наукової роботи здійснюється на основі опрацювання, крім законодавства та підручників (навчальних посібників), наукової літератури з обраної проблеми. Обсяг наукової роботи – до 30 сторінок.

Перелік тем для наукової роботи (есе), рефератів міститься у Методичних вказівках з спадкового права для підготовки до семінарських занять магістрантів денної форми навчання (здобувач може запропонувати власну тематику та виконувати індивідуальні завдання за погодженням із керівником навчальної дисципліни чи викладачем, який забезпечує викладання семінарських занять):

1. Свобода заповіту та її межі
2. Правове становище спадкоємців як учасників спадкових правовідносин
3. Держава як учасник спадкових правовідносин
4. Правове регулювання спадкування речей домашнього вжитку; правове регулювання спадкування усиновленими та усиновлювачами.
5. Нотаріальне посвідчення заповіту.

6. *Особливості виконання заповіту*
7. *Правове регулювання спадкування завдатку*
8. *Особливості спадкування неодержаних сум, які належали спадкоємцю як засоби до існування.*
9. *Правова природа спадкового договору.*
10. *Права та обов'язки спадкоємців при спадкуванні за заповітом.*
11. *Особливості спадкування корпоративних прав.*
12. *Спадкове правонаступництво.*
13. *Форма спадкового договору.*
14. *Заповіт подружжя.*
15. *Заповіт з умовою*
16. *Спадковий договір за участі подружжя.*
17. *Охорона спадкового майна.*
18. *Особливості спадкування приватних підприємств.*
19. *Особливості посвідчення секретного заповіту.*
20. *Способи прийняття спадщини.*
21. *Форма заповіту як умова його дійсності.*
22. *Заповіт подружжя.*
23. *Правові наслідки визнання заповіту недійсним.*
24. *Форми заповіту: шляхи вдосконалення*
25. *Повноваження виконавця заповіту та їх здійснення.*
26. *Юридична природа відносин з виконання заповіту*
27. *Цивільно-правова відповідальність виконавця заповіту*
28. *Юридична природа спадкування за правом на обов'язкову частку в спадщині.*
29. *Ключові питання адаптації спадкового законодавства України до законодавства країн*
30. *Європейського Союзу Управління спадщиною: стан та перспективи розвитку.*

3. ПІДГОТОВКА ТА ОФОРМЛЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ДО ЗАПРОПОНОВАНИХ ТЕМ

Така форма індивідуального заняття має на меті узагальнення та систематизацію знань, які здобувачі отримують у процесі навчання.

Презентація – це електронний документ, що являє собою набір слайдів, призначений для демонстрації в аудиторії. Метою будь-якої презентації є візуальне подання систематизованої автором інформації з обраної тематики. Електронна презентація, виконана за допомогою програми Microsoft PowerPoint або її аналогів – зручний спосіб донести інформацію аудиторії.

Створення презентації здійснюють при дотриманні таких правил щодо її змісту та оформлення.

1. Виділення основної ідеї:
  - слайд має ілюструвати лише одну думку;
  - інформація на слайді має містити лише основні положення виступу.
2. Підбір лише такого матеріалу, що підтверджує основні ідеї презентації:
  - підбір графічного, аудіо- та відеоматеріалів;
  - подання прикладів, порівняння, довідкової інформації.

3. Логічність послідовності подання матеріалу. Матеріал презентації можна розташувати у хронологічній або тематичній послідовності.

Визначення структури презентації передбачає визначення кількості слайдів у презентації, наповнення кожного слайду. Для досягнення кращого результату бажано керуватися такими правилами:

- Не заповнюйте слайд занадто великим обсягом інформації.
- Використовуйте короткі речення.
- Кількість рядків тексту на слайді і кількість слів у рядку — до 8.
- Для виділення найважливішої інформації використовуйте рамки, границі, заливку, різні розміри та кольори шрифтів тощо.
- Фон слайда й анімаційні ефекти не мають відволікати увагу від змісту.
- Текст слайда має легко читатися, тобто бути контрастним відносно фону (темний текст на світлому фоні або білий — на темному) і достатньо великим.
- Підпис до ілюстрації бажано розмістити під малюнком.

4. ПІДБІР НАУКОВИХ ДЖЕРЕЛ ДО ЗАПРОПОНОВАНОЇ ТЕМАТИКИ

Виходячи з обраної проблематики здобувач самостійно підбирає необхідний інформаційний матеріал. *Інформаційну базу* дослідження складають бібліографічні, інформаційні й довідкові видання, статистичний і фактичний матеріал, історичні джерела, законодавчо-нормативні документи тощо. Робота над пошуком необхідних літературних та інших інформаційних джерел починається з огляду систематичних та алфавітних каталогів наукових бібліотек, відкритих книжкових фондів, реферативних оглядів, бібліографічних покажчиків, посиланнях в книгах і статтях тощо.

По обраній тематиці здобувачу необхідно підібрати не менше **10 джерел**. Наукові джерела повинні відповідати саме цій темі, а не носити загальний характер. Перелік не повинен повторювати джерела, включені до списку рекомендованих у Методичних вказівках з відповідної навчальної дисципліни. Публікації повинні бути за останні 5 років.

На основі підбраного до теми дослідження інформаційного матеріалу складається *список використаних джерел*, який повинен бути оформлений відповідно до вимог бібліографічного опису.

5. ФОРМУЛЮВАННЯ УМОВИ ЗАДАЧІ ТА ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Формулювання умов задачі є формою індивідуальної роботи здобувачів, яка здійснюється шляхом опрацювання правових питань за матеріалами конкретної судової справи. Така форма індивідуальної роботи спрямована переважно на оволодіння навичками щодо практики реалізації норм права, посилення практичної спрямованості навчального процесу та набуття умінь правильно тлумачити норми права та застосовувати їх при вирішенні конкретної практичної ситуації, напрацювання навиків фактичного та юридичного обґрунтування власної точки зору, правової позиції та складання процесуальних документів.

Загальні методичні рекомендації. Будь-яка задача передбачає: а) умови задачі; б) основне питання задачі. В переважній більшості задач їх умовами є інформація про поєднання певних фактичних обставин (юридичних фактів).

При складанні умов задачі здобувач повинен:

- а) вивчити фактичні обставини справи;
- б) здійснити правову кваліфікацію відносин;
- в) ретельно проаналізувати правові джерела, законодавство, що підлягає застосуванню;

- г) сформувати правову позицію шляхом її фактичного і юридичного обґрунтування;
- д) скласти відповідні питання до умови задачі.

Порядок *розв'язання задачі* передбачає:

- а) установити правовий зміст фактичних обставин ситуації, поданих в умовах фабули;
- б) дати власну правову оцінку наведеної ситуації із відповідними посиланнями на правові джерела;
- в) сформулювати остаточну відповідь на поставлені в задачі питання чи завдання.

Складання (формулювання) тестових завдань: основними елементами тестового завдання є завдання, варіанти відповідей, критерії оцінювання. Тести повинні містити логічну форму висловлювання у завданні; наявність у відповідях на завдання разом з правильними відповідями неправильних (дистракторів); єдині правила оцінювання відповідей. Не рекомендується включати у тестові завдання дискусійні питання і відповіді, завдання, що містять громіздкі формулювання завдання.

Серед варіантів відповідей до тестів мінімум одна є правильною, решта – дистрактори – неправильними. Доцільно створювати щонайменше 4 – 5 варіантів відповідей. Усі дистрактори мають бути правдоподібними і однорідними. Дистрактори, які не є вірогідними і однорідними, не працюють, відволікають не треба включати до складу завдання. Не варто штучно збільшувати кількість дистракторів за рахунок невірогідних. Під час добору дистракторів доцільно використовувати поширені помилки, хибні уявлення, об'єкти, що відповідають лише частині характеристик, наведених в умові, тощо.

При завданні на встановлення наслідків конкретної ситуації може бути чотири типи відповідей за ступенем правильності наслідку та його зв'язку з наведеною конкретною ситуацією: 1) реальний наслідок, пов'язаний з конкретною ситуацією (правильна відповідь); 2) реальний наслідок, не пов'язаний з ситуацією; 3) нереальний або неправильно описаний наслідок, пов'язаний з конкретною ситуацією; 4) нереальний або неправильно описаний наслідок, не пов'язаний з конкретною ситуацією. Використовуйте дистрактори з тим самим ступенем «технічності», «науковості», що й правильна відповідь.